

DONEM FORMA AL FUTUR

PRESENTACIÓ DE LES CONCLUSIONS SOBRE
EL MODEL DE RELACIÓ ANDORRA-UNIÓ EUROPEA

PS

GRUP PARLAMENTARI
SOCIALDEMÒCRATA

Hi intervindran els professors **Blanca Vilà** i **Joan Clavera**
i el president del grup parlamentari, **Jaume Bartumeu**

Divendres 26 de novembre, 20 hores, Centre de Congressos d'Andorra la Vella

PRÒLEG

La relació d'Andorra amb Europa es pot encarar amb por de perdre o amb voluntat de construir positivament el futur. Per als socialdemòcrates Europa pot ser la solució a bona part dels problemes d'Andorra.

En les eleccions generals del 4 de març del 2001 el Partit Socialdemòcrata va contraure amb la ciutadania un compromís. En el nostre programa electoral dèiem que *...els socialdemòcrates partim d'una opció clara i definida: volem que el nostre Estat es doti dels mitjans suficients per garantir la seva viabilitat futura com a Estat independent i sobirà.*

Ara fa tres anys dèiem també, i mantenim avui, que per tal d'aconseguir aquell objectiu és contraproduent voler seguir vivint dels privilegis que la història ha volgut posar al nostre abast perquè creiem que no són prou sòlids per aguantar les conseqüències de les polítiques cada cop més unificades de la Unió Europea.

El dimarts 20 d'abril d'enguany llegia, al suplement econòmic de *Le Monde*, un article sobre el Fons Monetari Internacional en el qual es citaven unes reflexions que havia plantejat l'any 1991 el filòsof Karl POPPER. Deia així: *El futur encobreix, amaga, de manera imprevisible però certa, perspectives totalment diferents.*

Aquest pensament és una bona introducció a l'estat d'ànim que tenim els socialdemòcrates en encarar les relacions d'Andorra amb la Comunitat Econòmica Europea, amb la Unió Europea.

Estem convençuts que l'actitud dels andorrans no ha de ser preguntar-se *què passarà?* sinó *com volem que sigui Andorra?* Aquesta és avui, dia 2 de juny de 2004, la qüestió fonamental que tenim plantejada a la vida política andorrana.

Andorra com a factor d'integració o com a factor d'exclusió. Andorra al servei de tots o al servei d'uns quants. Enfront d'això es presenten avui dues opcions polítiques diferents, clarament contraposades: una opció que es fixa en el passat i una altra que mira cap al futur.

La política liberal dels darrers deu anys ha generat una situació bloquejada i sense perspectives. Una situació de dimensió desconeguda, com no sigui la de romandre d'una manera indefinida en la situació actual. És el principi del qui dia passa any empeny.

El gran error –i el greu perill– de la política liberal és que està orientada a curt termini i convida a la ciutadania a viure aclucant els ulls, contornejant les qüestions clau del futur d'Andorra.

Els socialdemòcrates no compartim aquesta manera d'intentar retardar el calendari i ajornar els venciments. És fins i tot lògic que una societat tan complexa i sovint desorientada com l'andorrana no acabi de percebre el futur amb un mínim nivell de confiança: són temps pel dubte, excel·lents per a escèptics i pessimistes, però no són temps per abandonar-se en el fatalisme.

En èpoques de dubte cal veure llums d'esperança en el fet que el futur és incert i que, per tant, pot comportar millores sobre el present. Naturalment sempre que es busquin.

Un país amb la cultura, la creativitat i el potencial d'Andorra no pot ser presoner dels seus fills més desaprensius i de gestors que distorsionen i amaguen la realitat. El futur s'ha de preparar.

Andorra és avui en un cul de sac. El model de creixement econòmic dels darrers trenta anys pràcticament s'ha esgotat i ha fet aparèixer durament els seus límits i, també, els greus perills que comportava.

Nosaltres no fem alarmisme. Però som conscients que Andorra és davant una fase decisiva. En la propera legislatura, podem encarar el camí d'un nou desenvolupament, ric en perspectives de futur i alhora sostenible, ple d'oportunitats extraordinàries per als nostres joves o bé, pel contrari, podem endinsar-nos en un estat del malestar, de confusió, de crisi, de decadència. Els dos escenaris són possibles, els tenim ben a prop, són, si podem dir-ho així, visibles al primer cop d'ull.

Els socialdemòcrates proposem un nou model. Un model d'equilibri entre el mercat i la societat, entre la lliure competència dels agents econòmics i la cooperació social, entre l'autonomia comunal i la solidaritat territorial.

En un context de mundialització i d'afebliment de les formes nacionals de regulació pública la Unió Europea és, per als Estats que en formen part, el mitjà, l'instrument, per poder comptar i fer-se sentir allà on es defineixen les regles del joc. Els andorrans també hem d'associar-nos fermament a la Unió Europea si no volem trobar-nos en la situació d'haver d'adaptar-se pura i simplement a allò que dicti Brussel·les sense ser-ne partícips ni poder incidir en les decisions.

Aquest és el repte al qual hem de donar resposta: volem seguir encimbellats en les nostres preteses *especificitats* dels darrers trenta anys adoptant la línia d'un fals acostament a Europa o bé, pel contrari, volem assumir la nostra diferència però en el marc d'una bona associació amb la Unió Europea, que ens permetrà no solament ser més escoltats i respectats sinó també, a ben segur, poder influir en la definició d'unes polítiques comunes que afecten ja i que cada dia afectaran més l'economia andorrana.

És legítim que la ciutadania tingui dubtes. El salt que cal fer és important i l'opinió pública està en certa manera angoixada. Davant aquesta angoixa i front a aquests dubtes el Partit Liberal combina l'aparença amb l'esperar i veure: una

mica de gesticulació sobre algun objectiu simbòlic –l'acord de cooperació– i quant al fons de la qüestió res que pugui dividir o inquietar.

Estem convençuts que semblant manera de fer està condemnada al fracàs. D'aquesta manera no s'esvairan cap de les ambigüitats estratègiques que suposen un *handicap* insuperable per a les opcions que cal prendre.

Però és que, portes endins, aquest plantejament conservador, aquesta mala manera de fer l'andorrà, no pot ja tranquil·litzar la ciutadania a la qual l'arribada, ara fa dos anys, de les monedes i els bitllets d'euro ha confirmat, simbòlicament, la realitat i la necessitat de la nostra intensa i irreversible vinculació amb l'Europa Comunitària.

Al capdavant els andorrans hauran de triar entre la voluntat d'acostar-se i associar-se amb Europa o la tàctica de fer veure que es vol canviar perquè res no canviï.

Els socialdemòcrates volem i proposem als ciutadans una relació contractual nova i més forta amb la Unió Europea tal i com trobareu exposada en aquestes pàgines, en l'informe de la catedràtica de dret internacional Blanca VILÀ.

Considerem no solament imprescindible sinó també urgent definir un model econòmic que sigui, alhora, sostenible i arrelat a la manera de ser autòctona, però també acceptable pels nostres veïns. És per això que estem convençuts que, sense minva de la nostra sobirania, l'establiment de les bases d'aquest nou model de convivència ha de ser fet en estret diàleg amb Europa, amb transparència i sense dobles llenguatges.

En la nova constitució econòmica que proposem la reforma tributària hi té un paper important per la senzilla raó que és una de les ènes essencials que defineixen el model d'Estat i possibiliten que aquest determini, de manera efectiva, l'assignació de recursos d'acord amb prioritats preestablertes d'interès general. I en fer aquesta proposta no fem res més que complir el mandat de la Constitució. No pretenem, com altres, dir que ens ve imposada des de fora.

Andorra no anirà enlloc si només segueix lamentant-se. Se'ns considera paradís fiscal: hem fet res per que no sigui així? Els socialdemòcrates volem, seriosament, que Andorra es desempallegui d'aquesta etiqueta i, per això, estem disposats a obrar en conseqüència.

L'informe del catedràtic d'economia Joan CLAVERA us permetrà aprofundir en aquesta reflexió.

Proposem una reforma tributària que no sigui traumàtica ni per als nostres conciutadans ni per a les empreses del país. Però proposem també que el desenvolupament tributari permeti donar garanties a Europa que ens estem movent en la bona direcció.

Fa ben pocs dies, el 18 de maig passat, l'ex-ministre de finances francès Dominique STRAUSS-KAHN va presentar a Brussel·les l'informe que li havia

encomandat el President de la Comissió Europea, l'italià Romano PRODI, sobre possibles accions pel futur desenvolupament de la Unió Europea.

Dominique STRAUSS-KAHN hi formula cinquanta propostes concretes entre les quals el ...*bandejament jurídic dels règims fiscals deslleials a Europa*.

Som doncs al cap del carrer. Estem convençuts que Andorra necessita no ja en els propers anys, sinó en els pròxims mesos, l'articulació d'un projecte de desenvolupament, de creixement sostenible i d'una voluntat política capaç de donar un futur esperançador al país.

Andorra necessita un nou model de creixement econòmic fonamentat en regles clares i en la transparència i l'especialització del sistema econòmic i social.

Allò que els andorrans havíem considerat sempre com les nostres peculiaritats –les *especificitats* liberals–, els nostres avantatges competitius, fonament de la nostra economia i de la nostra societat, no tenen ja gaire futur.

Ens referim, explícitament, al nostre sistema fiscal, a la legislació de societats mercantils, a l'absència de normes clares en molts sectors, a la desregulació del mercat del treball, al comerç i al turisme poc evolucionats.

Andorra ha d'adquirir plena consciència de la pròpia força institucional que li ha donat la Constitució del 1993, escollir direccions de desenvolupament innovadores. Tan sols podrà fer-ho si s'obre a relacions transparents amb els altres Estats del nostre entorn mitjançant l'establiment d'acords de doble imposició i sortir així de la *llista negra* dels paradisos fiscals.

Andorra s'ha de dotar de normes i regles clares, que donin confiança a empresaris i treballadors assalariats, i d'una legislació que incentivi una inversió internacional positiva i no especulativa. Pensem que esdevé evident que els nivells de riquesa i de desenvolupament assolits pel país no poden ser només d'uns quants. Han de ser defensats i consolidats mitjançant una política econòmica, social i institucional profundament innovadora i alhora valenta.

Adormir-se en les rendes del passat no és mai aconsellable però en el nostre cas no és ja factible.

El nostre país és davant una cruïlla. Calen opcions estratègiques de gran abast, capaces de concretar els nous continguts d'un creixement sostenible, durador.

Cal sortir de la zona grisa de les ocasions perdudes, de les opcions incompletes, de la timidesa, del sentit de culpabilitat, de les propostes de rebaixa, de la improvisació.

No n'hi ha prou amb dir el que no volem ser (un paradís fiscal) i el que no podem ser (en tant que microestat amb un territori modestíssim). Cal dir què volem ser i què hem de fer per fer-ho.

Sobre aquesta base, assolint aquesta consciència i aquesta claredat de continguts polítics i programàtics, serà possible sortir de la zona grisa per anar cap a una sòlida perspectiva de creixement positiu.

Això ho podem fer mitjançant un projecte de requalificació de la nostra economia, de creixement del sistema comercial i financer, de desenvolupament de les professions liberals i els oficis, convençuts que la petita i la mitjana empresa han de jugar un paper essencial per a un creixement a escala humana.

Un projecte que, sorgit del convenciment del què no es vol ser i del què no es pot ser, agafi una opció i una direcció clara vers la transparència i l'especialització del sistema econòmic.

Quatre breus consideracions sobre aquesta qüestió:

1. Andorra no tindrà futur positivament enriquidor en una economia europea global si vol mantenir sistemes tancats, mancats de concreta regulació transparent, de fiabilitat i de prestigi internacional. El *rapport STRAUSS-KAHN* de maig 2004, ens ho confirma.
2. La transparència en l'activitat econòmica ens vindrà imposada, més enllà de raons ètiques evidents, per la dinàmica global dels mercats. Avui dia ja no hi ha cap empresa seriosa que dugui a terme inversions en països que no tinguin Tractats sobre doble imposició fiscal.
3. L'especialització és condició indefugible, en un país amb un territori tan petit com el nostre. Les àrees de desenvolupament han de ser ben definides, competitives i eurocompatibles, en la línia marcada pel Pla d'accions del Pla estratègic.
4. La qualitat i els valors socials i ambientals són el pressupòsit per a un bon desenvolupament.

La interdependència econòmica, que és l'espina dorsal de la mundialització, ja és al cor de la nostra economia. La vinculació d'Andorra a Europa a partir de la signatura, el juny de 1990, i de l'aplicació, el primer de juliol de 1991, de l'Acord Comercial amb la Comunitat Econòmica Europea és un fet econòmicament irreversible.

Competència, respecte als drets de propietat, llibertat d'empresa, recerca de beneficis, aquestes normes i principis que regulen el mercat únic europeu són, a Andorra, normes constitucionals.

Però a Europa són equilibrades i compensades per altres normes que fan referència als drets socials, a la negociació col·lectiva, a la igualtat en l'accés als serveis públics, a la solidaritat, a la cultura. Ens referim al model europeu de l'Estat del benestar.

Les lleis de l'economia no poden decidir, sense contrapartides, les condicions de vida sinó que es confronten diàriament a altres lleis que regulen la vida en societat.

La política econòmica no es pot limitar a afavorir a curt terme el creixement econòmic i l'augment exponencial de la població sinó que s'ha d'inscriure en una preocupació per preservar el futur i s'ha d'articular amb uns objectius col·lectius, de país, exteriors a l'àmbit econòmic.

Andorra ha d'encarar avui problemàtiques tan diverses com són la preservació de la qualitat de vida i dels recursos naturals, la sostenibilitat a llarg termini de les polítiques econòmiques (tant si es tracta de riscos financers futurs com de la consolidació del règim de pensions), el control dels riscos naturals o l'accés de tots a la salut, al saber, a les noves tecnologies.

Es tracta d'un ample ventall de preocupacions ciutadanes que es poden reunir sota la denominació genèrica de *desenvolupament sostenible* o, si volem emprar el terme francès, *desenvolupament durador*, tenint en compte que la sostenibilitat no ha de ser només econòmica i mediambiental, sinó també cultural i social.

És en aquesta perspectiva políticament ambiciosa, adreçada a definir i plantejar la nostra proposta d'un nou model de convivència en aquestes valls pirinenques, que presentem aquests dos informes. Ho fem amb la ferma voluntat de promoure un debat públic, amb la ciutadania i amb els agents econòmics i socials, segurs que no hi haurà acció eficaç si no s'inscriu en el marc europeu. Amb aquesta actuació volem demostrar que hi ha una alternativa real, possible, detallada, convenient per al país i àmpliament desitjada.

La nostra obligació és promoure debat social i reflexió política, condicions prèvies per a poder obrir les portes a una altra manera de governar en la que aquesta paraula no sigui només sinònim de gestió del dia a dia, capaç de portar Andorra vers un període de progrés.

Els ciutadans poden comptar que ho farem. Nosaltres comptem amb ells.

Jaume Bartumeu Cassany
President del Grup Parlamentari
Socialdemòcrata